

รายงานการศึกษาทางวิชาการด้านป่าชุมชน

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชน

กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านหูลง ตำบลสระจรเข้

อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

Public Participation on Community Forest Management
: A Case Study of Banlung Community, Tambon Srajourake
Amphoe Dankhunthot, Changwat Nakhon Ratchasima

โดย

พิชัย เอกศิริพงษ์

ดิศจี ไสลเพชร

ฝ่ายบริหารทั่วไป ส่วนป่าชุมชน
สำนักส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้

2544

บทคัดย่อ

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษาป่าชุมชนบ้านหลุง ตำบลสระจรเข้ อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ศักยภาพการจัดการ มีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนรวมถึงศึกษาถึงแนวทางการจัดการป่าชุมชนในอนาคตของชุมชน โดยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิจากการใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่

ผลการศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนบ้านหลุง พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน การศึกษาชั้นประถมศึกษา มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในตำบลสระจรเข้ มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเอง มีอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีปัญหาดินเค็มและราคาผลผลิตไม่คงที่ รายได้ต่อครัวเรือนค่อนข้างต่ำ มีส่วนร่วมในการดำเนินการและได้รับผลกระทบจากการจัดการป่าชุมชนในระดับมากที่สุด และมีแนวความคิดที่จะจัดการป่าชุมชนให้ยั่งยืนในอนาคต รวมทั้งต้องการให้รัฐให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการ กล้าไม้ และอุปกรณ์ดับไฟป่า เป็นต้น

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนของชุมชนบ้านหลุง พบว่าอายุและตำแหน่งทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน ส่วนเพศ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การตั้งถิ่นฐาน รายได้ การถือครองที่ดิน และอาชีพเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน

ซึ่งจากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหลุงในการจัดการป่าชุมชน ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้การสนับสนุนด้านวิชาการ การเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่และชุมชน การจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน การจัดทำป่ายหรือแนวเขตป่าชุมชน รวมไปถึงให้คำแนะนำในการจัดทำแผนการดำเนินงาน เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและจัดการป่าชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ